

amenwerking tussen sport- en cultuurcoaches als vanzelf- sprekendheid

**Sport en Welzijn in Leidschendam-Voorburg
kent nauwelijks grenzen**

ERNST BOUWES MICHEL GROEN

In Leidschendam-Voorburg hebben de combinatiefunctionarissen van Sport en Welzijn (SenW) de mix 'sport + cultuur' omarmd. "We komen regelmatig op bijeenkomsten voor buurtsportcoaches, waar het leggen van die verbinding een van de belangrijke thema's is", vertelt Tim Opmeer, senior combinatiefunctionaris Sport. "Dan kijken wij elkaar aan met een blik van 'dat doen wij al een tijdje'. Wij hebben als voordeel in Leidschendam-Voorburg dat alle medewerkers onder één dak werken, in tegenstelling tot de situatie bij veel collega's. Daardoor lopen we makkelijk bij elkaar naar binnen als we een goed idee hebben om vervolgens samen de uitvoering te bespreken."

De landelijke regeling spreekt over combinatiefunctionarissen, maar in Leidschendam-Voorburg is de terminologie veel vrijer ingevuld, vertelt Opmeer, terwijl hij wijst naar zijn twee gesprekspartners. “Zo is Berry [Heesen, red.] cultuur- en buurtcoach en Joyce [van der Sloot, red.], combinatiefunctionaris Sport, omdat wij in de wijk veel breder werken dan enkel met sportactiviteiten. Denk aan cultuur, natuur, techniek, nieuwe media, welzijn en sociale cohesie. We hebben ook combinatiefunctionarissen voor ouderen, voor aangepast sporten en voor verenigingsondersteuning.”

De kracht van de mensen

SenW in Leidschendam-Voorburg biedt kortom een ruime variatie aan activiteiten voor jong en oud rond sport en cultuur en bij voorkeur zonder grenzen te trekken. Hoe is deze bijzondere situatie zo gegroeid? “Volgens mij is dat een samenloop van omstandigheden geweest”, vermoedt Opmeer. “Manager Peter van den Berg heeft in dit wijkcentrum als aanjager de aangeboden mogelijkheden van de gemeente goed ingepast in de structuur, maar het zit hem ook in de kracht van de mensen die hier werken. Het zijn stuk voor stuk ondernemende, toegankelijke en flexibele types en dat maakt ook het succes. We helpen elkaar waar het nodig is, terwijl we ook veel vrijheid krijgen binnen de vastgestelde kaders.”

Sportpromotie

“Verder horen we van veel collega’s in andere gemeenten dat zij ook zelf les geven, terwijl wij de handen vrij hebben om evenementen en structurele activiteiten te bedenken en te organiseren”, vervolgt Berry Heesen. “Als het gezicht van de wijk proberen we af en toe op de playgrounds actief te zijn of bij scholen tijdens de evenementen mee te helpen, maar we zijn vooral een verbindende factor. Krijgen we het verzoek van een Brede School of we de kinderen kunnen laten honkballen, dan stappen we naar de lokale honkbalclub om te informeren wat bij hen de mogelijkheden zijn met betrekking tot het lenen van materiaal of

ten voor een leuke foto. Daarvoor overleggen en werken ze samen en houden ze allebei een herinnering over aan een gedeelde ervaring.”

Geen ‘nee’

Opmeer vervolgt: “We zetten graag mensen in hun kracht. ‘Nee’ zeggen komt bij ons vrijwel niet voor. Als we het zelf niet kunnen, gaan we op zoek naar de juiste persoon die het wel kan uitvoeren. In de loop der jaren hebben we hier in Leidschendam-Voorburg een netwerk opgebouwd waar we uit kunnen putten. Wij kunnen als buurtcoaches heus wel een voetbaltraining geven, maar een gediplomeerd trainer van een vereniging kan het veel

“Als we het zelf niet kunnen, zoeken we de juiste persoon die het wel kan uitvoeren”

– Tim Opmeer

het inzetten van een trainer. Voor de club is dit mooie promotie van hun sport. Wij hebben als combinatiefunctionarissen veel tijd en ruimte om projecten aan te pakken, zoals het contact leggen met een club en een school. Verder onderhouden we goede contacten met de organisatiepartners in de gemeente.”

Verbinden van generaties via het wijkcircus

Zo organiseert Van der Sloot een oudergymproject, waarbij een sportvereniging een trainer levert met een woonzorgcentrum als locatie en waarbij ook een fysiotherapeut betrokken is. “Ook zoeken we de combinatie tussen ouderen en jeugd, bijvoorbeeld met ons Wijkcircus. Daarmee hebben we een optreden gegeven. Na afloop gingen de deelnemende kinderen samen met de ouderen in het publiek oefenen met jongleren. We probeerden zulke ontmoetingen zo veel mogelijk in gezamenlijke activiteiten te gieten. Een tijd geleden maakten kinderen een poppetje, terwijl de ouderen een passende achtergrond maak-

beter. En die wil juist graag meedoen om zijn eigen club te promoten, aangezien deze vaak leidt onder teruglopende ledenaantallen. Het bevordert de doorstroom van kinderen naar het verenigingsleven, waar ze al een paar gezichten hebben leren kennen. Dat maakt die eerste stap minder groot.”

Tweehonderd activiteiten

Begin september lanceerde SenW in Leidschendam-Voorburg de ‘Sport & Cultuurkaart’, vervolgt Joyce van der Sloot. “De vroegere sportkaart en de oude cultuurkaart zijn dit jaar samengevoegd, waardoor de inwoners gratis of met een hoge korting mee kunnen doen aan bijna tweehonderd activiteiten in allerlei disciplines om deze eens uit te proberen. Zo hebben veel sport- en cultuurverenigingen proeflessen of trainingen opengesteld voor niet-leden. We hebben ze allemaal via ons netwerk aangesproken om het aanbod samen te stellen. Bij sportclubs is dat niet zo moeilijk, want die zijn heel zichtbaar en willen graag participeren.”

V.l.n.r.: Berry Heesen, Joyce van der Sloot en Tim Opmeer.

In de cultuursector is dat anders”, vult Heesen aan. “Daar werken veel freelancers en zzp’ers, die lastiger te vinden zijn en bovendien moeten leven van hun activiteiten. Met hen is in sommige gevallen een tegemoetkoming geregeld.”

Ledenwerving

Intussen krijgt de kaart zoveel aandacht, dat mensen naar de combinatiefunctionarissen toekomen om hun activiteit op de lijst te krijgen, vertelt Van der Sloot. “De deelnemende inwoners krijgen in de meeste gevallen drie gratis lessen zonder verplichtingen, waarbij de sportclubs hopen dat ze daarmee nieuwe leden kunnen binden. Voor sommige minder bekende sporten is dat een ideale manier om interesse te wekken.”

Daarnaast biedt de cultuursector een heel breed aanbod, van Japans boekbinden en zijdeverven tot korting op de vlindertuin, een lezing over Monet of een proefles op de Theaterschool, voegt Heesen toe. “Bovendien bieden we deelnemende kunstenaars de mogelijkheid om in de panden van Sport

en Welzijn in Leidschendam een expositie of een workshop te geven wanneer ze daar zelf onvoldoende ruimte voor hebben. Daarvoor organiseren we regelmatig een pop-up Open Atelier om werken van lokale kunstenaars te tonen. We zien dat als een win-winsituatie tussen burger en cultuuraanbieder.”

Sfeer proeven

De Sport & Cultuurkaart werkt ook goed in combinatie met de Brede School, constateert Heesen. “De gemeente heeft een aantal basisscholen aangemerkt die extra aandacht behoeven. Dat gebeurt door een aantal buurtcoaches die in de betrokken wijken zijn aangesteld. Op deze zogenoemde Brede School brengen we kinderen in aanraking met sporten die ze meestal nog niet kennen, via een tiental lessen bij een vereniging of op een sportaccommodatie. Als ze dat aanspreekt, kunnen ze via de Sport & Cultuurkaart nog een paar trainingen op de club meemaken om te zien of de sfeer daar bij hen past. Misschien vinden ze een andere vereniging toch leuker. Kijk, niet iedereen in

deze wijken heeft zomaar het geld om een jaar contributie te betalen voor een sport of een vereniging die ze niet zo goed kennen. Deze kaart verlaagt de drempel aanzienlijk. Helaas kunnen we nog niet registreren hoeveel leden de clubs binnenhalen dankzij de strippenkaarten.”

Programmagroep

SenW stelt vier keer per schooljaar een nieuw programma samen voor de Brede School. In dat programma worden activiteiten aangeboden die naar voren komen uit enquêtes van de buurtcoaches naar de interesses en behoeften onder de kinderen, de ouders en de leerkrachten, legt Opmeer uit. “Bovendien werken we in samenspraak met onze partners. Alle Brede Scholen zijn onderdeel van een programmagroep, waarin mensen zitten die in en rond de wijk actief zijn, zoals de politie, de bibliotheek, de school en de bso. Zij kennen de behoeften en geven aan wat nodig is, zoals bijvoorbeeld het aanpakken van een taalachterstand. Dat heeft dit jaar geleid tot het Kinderkunstproject ‘Taal &

“We zoeken de combinatie tussen ouderen en jeugd”

– Joyce van der Sloot

Kunst’, waarin we contact hebben gezocht met de bibliotheek en een lokale kunstenaar. Zij gaan in een aantal lessen met de kinderen aan de slag om een combinatie te leggen tussen taal en kunst om de geletterdheid te stimuleren.”

Winterwonderland

Verder houden de buurtcoaches goed bij wat collega’s in de rest van het land bedenken om te kijken of ze dat kunnen vertalen naar hun wijk situatie, vervolgt Van der Sloot. “Zo komen we voor de Brede School tot een voortdurend wisselend aanbod op het gebied van sport, natuur, techniek, toneel, dans, muziek of nieuwe media, waarvan we weten dat het de deelnemers aanspreekt of die een behoefte invult. Ook organiseren we elk jaar vier grote optredens in beide wijkkernen. Op het Winterwonderland kunnen de kinderen in een theater hun opgedane vaardigheden uit de cursus laten zien aan familie en vrienden. De buurtcoaches treden daarbij op als presentatoren. Zo bieden we podiumervaring en treedt de jeugd op voor de ouders, waarvan sommigen zelden of nooit in een cultureel centrum komen. Het Summer Talentfestival lijkt meer op een braderie met gezonde hapjes, workshops, exposities en optredens, waarbij ook onze wijkpartners – zoals ouderencentra, het lokale buurthuis, het moe-

dercentrum, taalcentraderenemers die het leuk vinden in contact te komen met andere buurtbewoners – aanwezig zijn. We nodigen dan bijvoorbeeld ook ouderen uit van het verzorgingshuis, die genieten van een dagje uit. Dat levert een heel gezellige middag op bij ons kantoor, waardoor we de verbinding kunnen maken tussen sport, cultuur, de leerlingen en de buurtbewoners.”

Vrije kaders

“Belangrijk is de samenwerking met de scholen, de partners en de mensen in de wijk, waarmee we als buurt(sport)coaches in een overkoepelende functie zijn gegroeid”, voegt Opmeer toe. “We merken dat we steeds verder gaan in onze ontwikkeling en kunnen steeds meer ideeën uitvoeren. Dankzij de vrije kaders kunnen we makkelijk inspringen op de behoeften door verbindingen te leggen. Joyce heeft daar een mooi voorbeeld van.”

Ballroomdancing

“Klopt”, springt Van der Sloot in. “We kregen een vraag van een groepje ouderen die graag wilden ballroomdansen. We vonden een dansleraar die bij de doelgroep paste, terwijl we hier in het gebouw een zaaltje vrijmaakten. Direct kwamen op de middagen twintig, soms dertig dansende ouderen af. Door het succes was de ruimte al snel te klein en moest de groep verhuizen naar een andere locatie. Sindsdien kunnen ze het prima zelf regelen, al houden we het nauw in de gaten. De dansmiddagen lopen prima en dat is wat wij beogen. We zetten het op en dragen het over, als het goed gaat.”

Ouderengym

Een vergelijkbare ontwikkeling zagen ze bij de ouderengym. “Dat zijn we gestart omdat veel ouderen bij de sportverenigingen uitvielen, terwijl de stoelgym in een verzorgingstehuis te makkelijk voor hen is”, legt Van der Sloot uit. “Voor de mensen die tussen wal en schip vielen, heb ik een pilot ouderengym opgezet. Dat liep vanaf het begin storm, waarna andere organisaties vroegen of zij ook mee konden doen. Uiteindelijk hebben we nu een project draaien waarbij we trainers van sportverenigingen

opleiden om ouderengym te kunnen geven. Van één locatie twee jaar geleden waar ik de gym gaf, is het project nu uitgegroeid naar vier sportverenigingen die de lessen organiseren in de woonomgeving van de ouderen, waarbij ik nu enkel nog coördinerend betrokken ben.”

Sport-In

Een ander mooi voorbeeld is de Sport-In. “Daarin presenteerden tien sportverenigingen zich aan de jeugd. Dat leek mij ook wel iets voor de ouderen. Dat besprak ik met de nieuwe cultuurcoach, die het ook zag zitten. Daarop zijn we gekomen tot CreActief, Sport- en cultuurdagen 55+. Op een fitnessclub in Leidschendam-Voorburg organiseren we dit najaar elke maand een inloopochtend, waarop bezoekers kunnen aansluiten bij verschillende activiteiten, variërend van tai chi tot bridge en zingen. We sluiten elke keer af met de Beweging, die snel aan populariteit heeft gewonnen in Leidschendam-Voorburg. Dat is een vorm van bewegen met sociale en culturele componenten.”

Pilot multisport

Vorig jaar begon SenW zelfs een Helpdesk voor sportverenigingen, die daar met al hun vragen langs kunnen komen, vertelt Opmeer. “We hebben een voetbalclub geholpen met het trainen van hun trainers. Dat konden we toevallig zelf, maar voor een vraag over sponsoring hebben we een contact uit het bedrijfsleven met succes langs kunnen sturen. Overigens vragen wij ons inmiddels wel af of de sportvereniging in zijn huidige vorm het nog lang volhoudt in deze tijd van veranderende mentaliteit en behoeften van sporters. Hierop inhakend zijn we begonnen met een pilot multisport waarin kinderen in twee wijken een jaar lang kunnen kiezen uit een divers aanbod van activiteiten zoals judo, dans en atletiek. Door die verschillende disciplines kan een kind zich multifunctioneel ontwikkelen, onder meer op kracht, weerbaarheid en snelheid.”

Beste aanpak

Door hun positie in het jongerenwerk hebben de buurtcoaches van SenW ook een signalerende functie. “We komen bij sommige

mensen achter de voordeur en we spreken leerlingen en docenten op de scholen”, vertelt Opmeer. “Daarnaast komen sportbestuurders tijdens de Verenigingsondersteuning Helpdesk met vragen, bijvoorbeeld over problemen met jongeren. Zo horen we soms over incidenten, waarna we kunnen bekijken wat de beste aanpak is. Doe je een individueel traject met een jongere of verpakken we het in een cursusachtige setting? We hebben ook een meldcodetraining gedaan als buurtcoaches, zodat we signalen herkennen bij een kind en kunnen doorverwijzen. De meldcode is een vijfstappenplan dat professionals die met kinderen werken helpt bij vermoedens van huiselijk geweld of mishandeling.”

Vrijwilligers

Uit diezelfde Verenigingsondersteuning door de combinatiefunctionarissen komt de Sport Club Academy (SCA) voort. Opmeer: “Daar leren jeugdleden van de clubs om vrijwilligerstaken uit te voeren. Dat is nuttig voor de vereniging, terwijl de jongeren kunnen voorsorteren op toekomstig werk of een opleiding, bijvoorbeeld in de horeca, in media en communicatie of de automatisering. Misschien vinden ze het leuk om achter de bar te staan of de website van de club te verzorgen. Op de Academy kunnen ze via tal van modules daarvoor de eerste vaardigheden opdoen. Steeds meer verenigingen haken hierop in. Het vrijwilligerswerk krijgt zo een

ander imago. Van een vervelend klusje, dat het vroeger was, ziet het jeugdlid een bardiens nu als een eerste stap naar zijn toekomst.”

Meerwaarde samenwerking sport en cultuur

“Ik denk dat het vooral belangrijk is dat wij als organisatie de verbinder zijn tussen de verschillende sectoren. Waar sport, cultuur en welzijn heel veel overeenkomsten hebben, zijn die niet altijd even duidelijk voor de afnemers ervan. Evenementen of activiteiten organiseren waarin de sectoren samen komen, of een platform opstarten waar zowel sport als cultuur te vinden zijn, brengen burgers in een omgeving waar ze kunnen ervaren en ontdekken vanuit een plek die ze kennen. Maar dit geldt niet alleen voor burgers, ook organisaties of verenigingen kunnen veel hebben aan de samenwerking tussen de sectoren. Zo worden de kantines van lokale voetbalclubs een keer per maand gebruikt voor een buurtresto waar eenzame wijkbewoners bij elkaar kunnen komen onder het genot van een maaltijd, bereid door de kok van de vereniging of door vrijwilligers. Op deze manier komen ze met elkaar in contact.” ■

